

Terve
Arengu
Instituut

Uimastitarvitamise moetrendid ning uued lahenduste kollektsioonid

---

Aljona Kurbatova, Anneli Sammel

Uimastite ja sõltuvuste keskus

Terve Arengu Instituut

20 aastat tubakapoliitikat

2005 – WHO tubaka raamkonventsiooniga ühinemine

2007 – keeld toitlustusasutuses ja vabaaja veetmise kohtades

2010 – keeld haridusasutuste ruumides ja aladel

2014 – Tubakapoliitika roheline raamat

2016 – pilthoiatused sigaretipakkidel

2017 – maitsete keeld (va mentool)

2019 – tubakatoodete väljapaneku keeld

2020 – mentooli maitse keeld sigarettides

- +** Oluliselt tubakavabam avalik ruum
- +** Suitsetamise vähenemine elanike hulgas
- +** Tervishoiuteenus loobumiseks
- +** Stabiilne hinnapoliitika
- Alternatiivsed tooted

20 aastat alkoholipoliitikat

2009 – alkoholipoliitika memorandum

2008 – reklaami kellaaja piirang 21.00-07.00

2008 – müügikeeld kauplustes 22.00-10.00

2014 – Alkoholipoliitika roheline raamat

2018 – väli- ja sotsiaalmeedia reklaami keeld, reklaami sisu reguleerimine

2019 – alkoholi paigutamine vaheseinte taha

2021 - müügi piirang öises meelelahutuses (Tallinn, Pärnu)

- + Reklaam avalikus ruumis on vähenenud**
- + Alkoholi tarvitamine noorte hulgas on hakanud vähenema**
- + Ravi võimalused on paranenud**
- Kogutarbimine taas suureneb**
- Kättesaadavus ja järelevalve**

Ohutut alkoholitarmitamist ei ole olemas
Kõigil on põhjust vähendada

---

20 aastat narkopoliitikat

2001 – kontsentreeritud HIV epideemia narkootikume süstivate inimeste seas

2002 – tarvitamise dekriminaliseerimine

2002 – fentanüüli tulek uimastiturule

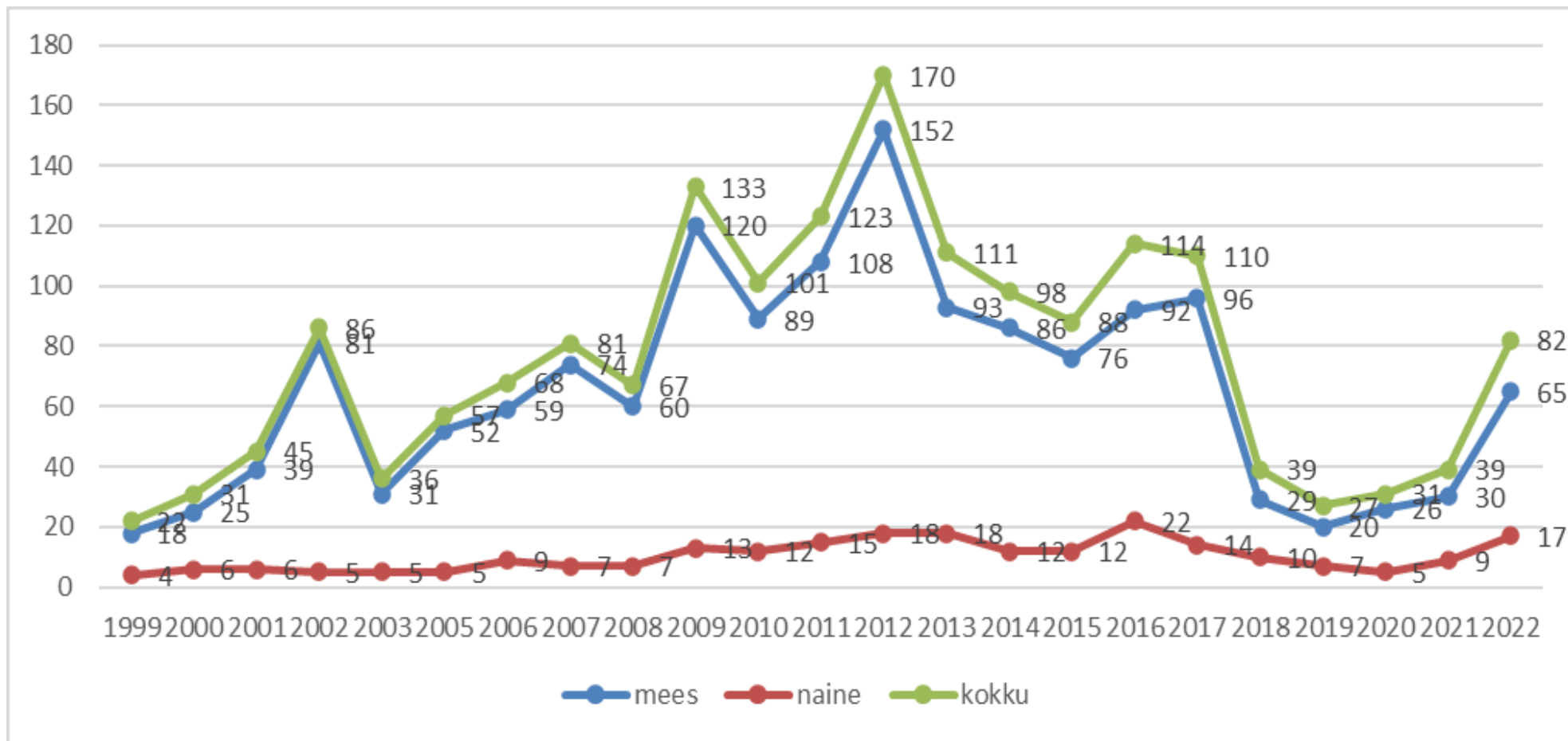
2004 – Narkomaania ennetamise riiklik strateegia 2012

2014 – Eesti uimastitarvitamise vähendamise poliitika Valge raamat

2021 – Narkopoliitika 2030

- +** Süstimise teel tarvitamine on vähenenud
- +** Abivõimalused on paranenud
- +** Karistuspoliitika võimaldab abiteenustele suunamist
- Tarvitamise normaliseerumine
- Sünteetiliste opioidide levik
- Üledoosisurmade arv taas tõuseb

Narkootikumide üledoosist tingitud surmajuhud 1999-2022

Trendid tarvitamises

Pidev uute toodete lisandumine

- Uued lubatud ainete tarvitamise vormid
- Uued võtted lubatud ainete turustamisel
- Uued psühhoaktiivsed ained

Segatarvitamine

- Alkohol ja ravimid
- Alkohol ja narkootikumid
- Narkootikumid ja ravimid
- Kõik kõigega

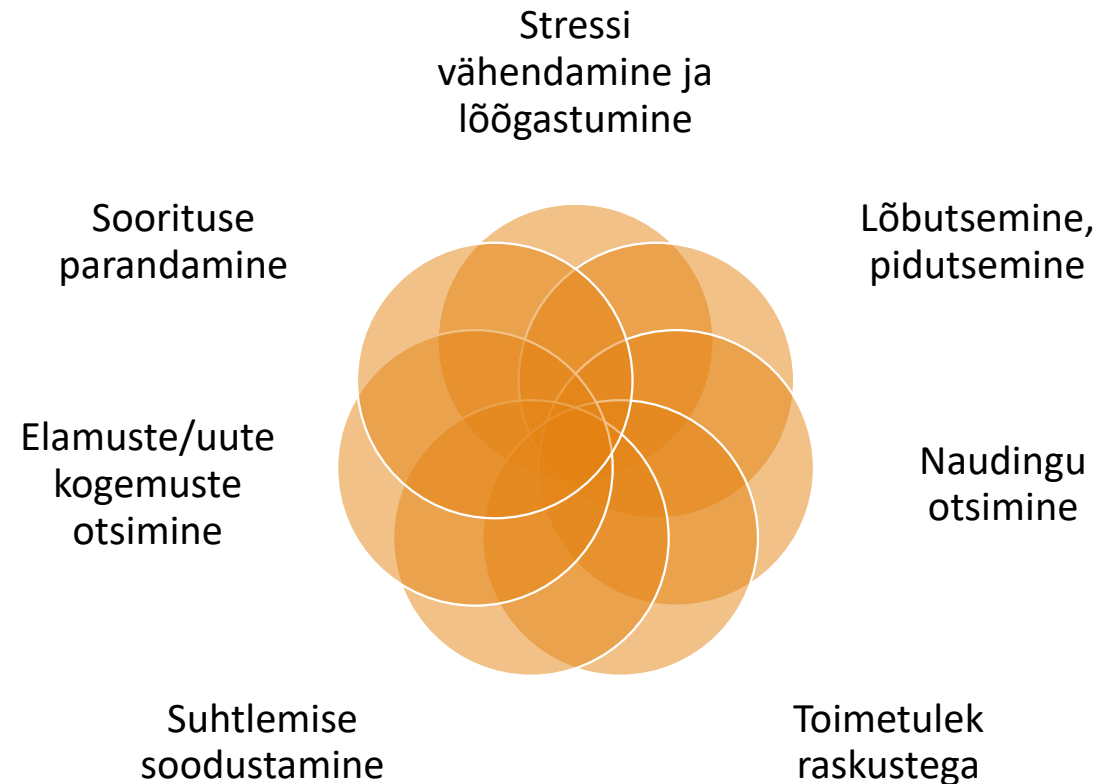
Tarvitamise viiside mitmekesisus

- Suitsetamine
- Veipimine
- Sisse hingamine
- Suu kaudu manustamine
- Nina kaudu manustamine
- Süstimine

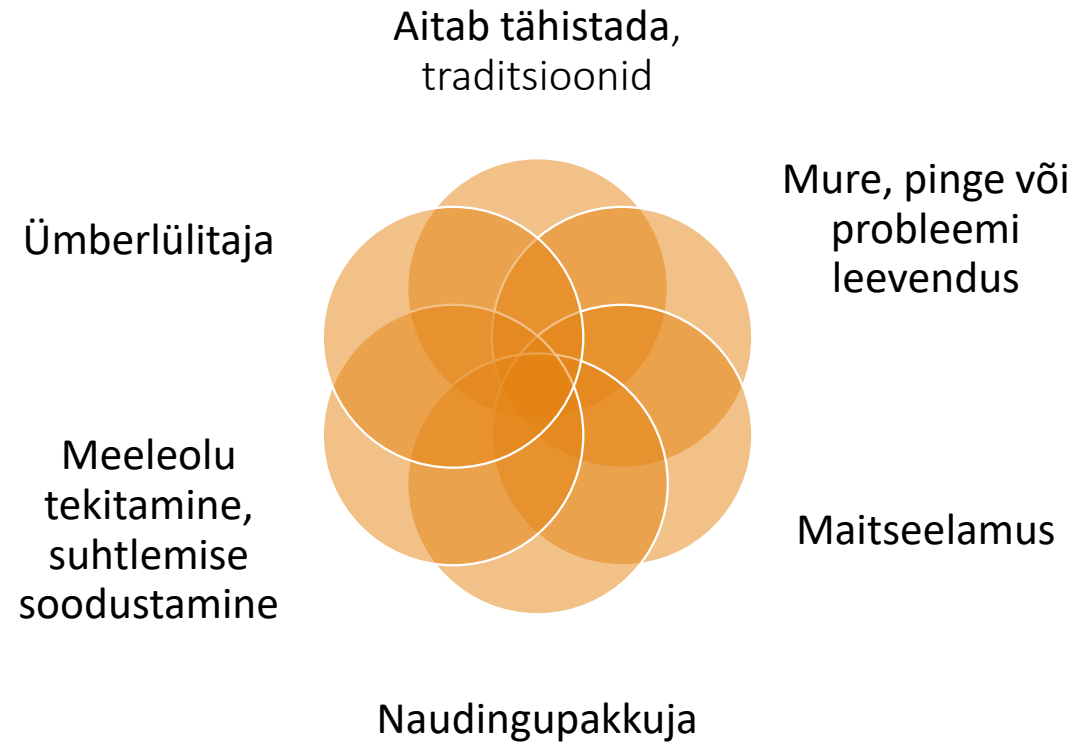
Narkootikumide tarvitamise põhjustest

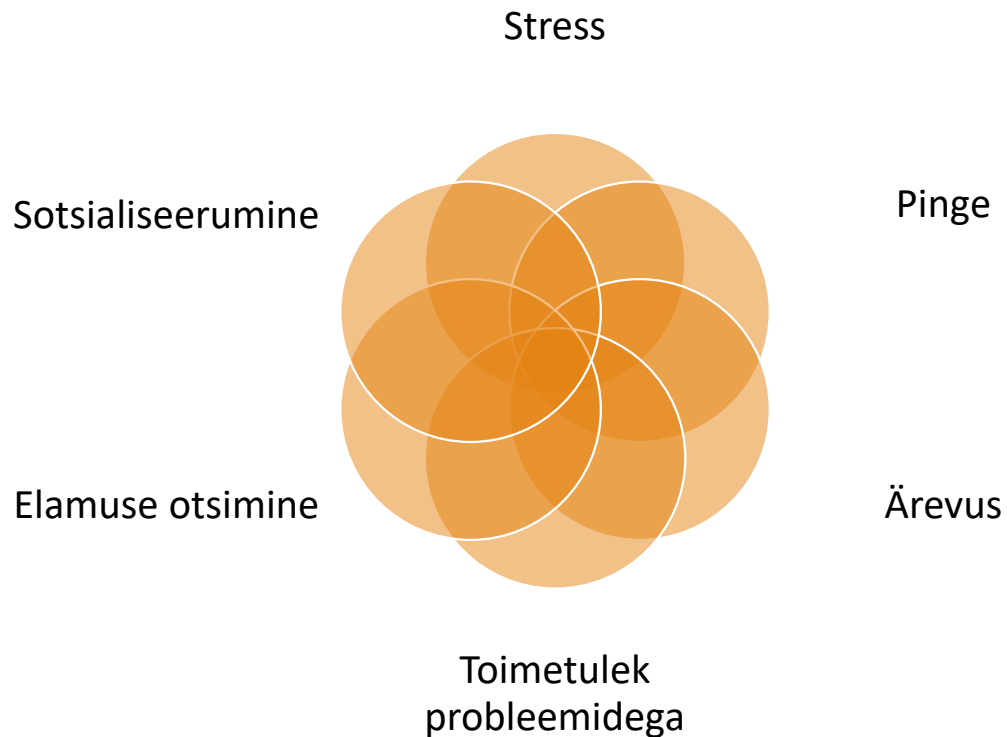
Alkoholi tarvitamise põhjustest

Erinevad ained, samad põhjused – soov saavutada vaimset heaolu

---

- *“Ümberlülitamine teise aegruumi, restart”*
- *“See on kõige lihtsam viis iseenda ja iseenda murede eest tegelikult ära põgeneda või see võimaldab mul muuta minu vaimset seisundit põhimõtteliselt.”*

Süsteemsed lahendused ennetuses

Kaitsetegurite
suurendamine

Toetav pere- ja koolikeskkond

Enesetõhusus ja head
sotsiaalsed oskused

Uimasteid mittesoosivad
regulatsioonid

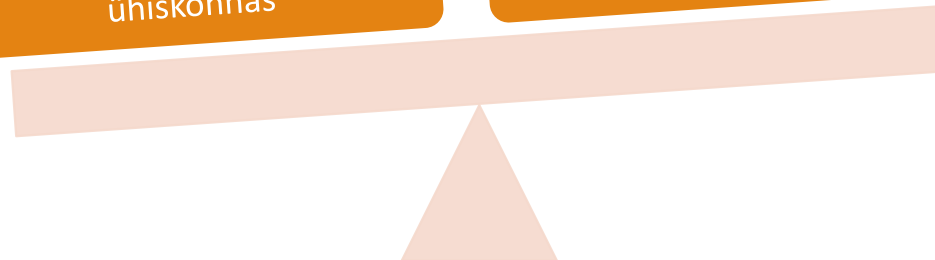
Ebavõrdsuse vähendamine
ühiskonnas

Riskitegurite
vähendamine

Traumaatilised sündmused ja
vähene vanemlik toetus

Vaesus ja kultuuriline
mittekuuluvus

Uimastite kerge kättesaadavus

Vanemlike oskuste suurendamine

Pere on olulisemaid tegureid, mis lapse arengut ja käitumist mõjutab.

Oskusi, mida on vaja lapse kasvatamisel ja tema eest hoolitsemisel, saab ja peabki õppima.

WWW.TARKVANEM.EE

Keskkonna kujundamine aitab muuta sotsiaalseid norme

Kogukonna
võimestamine

Turvalisem
ööelu

Kahjude vähendamine

Varjatud kahjud

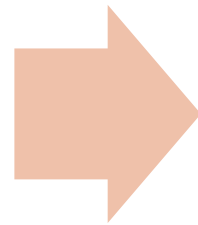
Pikaajalised kahjud

- ✓ Tarvitavate inimeste arv
- ✓ Tarvitatavad kogused
- ✓ Tarvitamise sagedus

Vastutustundlik keelekasutus – “inimene enne”

Alkohoolik
Narkomaan
Sõltlane

Uimasteid
tarvitav
inimene

Kokkuvõtteks

Uimastitarvitamine kui kompleksne nähtus, mida on võimatu täielikult likvideerida

---

Uimastipoliitika on juhtimist vajav kestav protsess, mis peab kohanema muutuva ühiskondliku olukorraga

---

Lahendused nõuavad sügavamat mõistmist tarvitamise põhjustest, mustritest ja tagajärgedest

---

Toimivad tõenduspõhised lahendused on süsteemsed, valdkondade ülesed ja keskkonda kujundavad

---

Avatud kommunikatsioon peab tekitama usaldust, olema vaba stereotüüpidest ja eelarvamustest